

Ota Pavel

Potok pana inženýra

Povídku si můžete také poslechnout ZDE

Ten potok není daleko od Prahy. Tak hodinku autem. Ale nepovím, kde je, nechci, aby tam jezdilo a chodilo víc lidí. A pak se trochu bojím i o Ně, přestože přežili už mnohé kruté rány.

Ten potok je krásný jako náhrdelník z perel, anebo čelenka z diamantů. Bublá a jenom tak trochu pospíchá z mírného kopečka smrčinatými lesy a pestrými loukami, kde létají bachraté včely a skáčí buclatí koníci. Má vodu křišťálové studánky a to je vidět na mělčinách oblázkové dno, bělostný písek, kameny a kořeny stromů. Olše a vrby se sklánějí nad tůněmi. A tady v tůních, mezi kořeny a kameny, jsou pstruzi. Nikdo neví, jak dlouho. Možná staletí, snad tisíciletí. Když je vyndáš z vody, jsou v dlani jak buchtíčky a jsou skoro teplí, malíci mají na sobě oranžové a velcí karmínové černé tečky. Připomínají svými barvami tuláky z neznámých mořských dalek.

Neznámo proč, usídlili se kdysi tady. Potok si zvolili za svůj domov. A zřejmě od prvního dne si člověk usmyslil, že je polapí, zabije a v tomto jejich domově zničí.

Jednoho dne jsem přišel taky já, ještě kluk, byla ve mně touha lovit a zabíjet. Necítil jsem ještě vůni potoka jako v pozdějších letech, neslyšel jsem vyprávět vodu a šeptat stromy. Měl jsem v kapse nůž. Svého prvního pstruha na tomto potoce jsem zahnal do kořenů a probodl nožem. Později, když už jsem nepoužíval takových vandalských způsobů a chodil tady jenom tak, jak to předpisovala povolenka, mi to připadalo jako vražda. Ale vraždit sem, na ten pstruží potok, který nikdy nebyl nijak pořádně chráněn před pytláky, chodil kdekdo. Kluci z vesnice utloukali pstruhy klacky a kameny, jiní je chytali do podběráků, někteří rybáři jich nepovoleným způsobem vytáhli i padesát denně. Stokrát jsem se s úžasem divil, že tu ještě jsou, bylo to tím, že se bránili. Zalezli hlouběji pod břehy, mezi kořeny a kameny a neskákali už bezhlavě na kroutící se žízaly a buclaté koníky. Ztížil se jim pobyt v jejich domově, ale oni ho nechtěli a ani nemohli opustit.

Ne všichni si počínali jako vandalové, našel se inženýr Prokůpek, jenž mohl nést právem anglické pojmenování Gentleman. Byl to už starý pán. Hubený a vysoký, v zelenavých šatech a slaměném bílém kloboučku, na nohou mu plandaly holinky. Ze své vilky to měl k potoku tři kilometry. Když šel k potoku, klátil se ze strany na stranu a v ruce třímал prut podobně jako don Quijote kopí. Na potoce rozložil své nádobičko – naviják, návazce, mušky. A ještě předtím, než se dal do chytání, větril jak jelen na pasece vůni potoka a lip a trávy a lesnatých strání, co běžící vodu svíraly z obou stra.

Stál dlouho a pak šel s prutem proti vodě a počínal si jako sportovec. Malého pustil. A vždycky ho pohladil jako zajíčka březňačka zvednutého z chladné rosy. A z větších vybíral jen tři, co měli nad zákonnou míru. Často šel s prázdnou, protože na tomhle potoce nedorůstali pstruzi tak často čtvrtmetrové délky.

Takhle chodil inženýr Prokůpek na potok skoro padesát let.

Jednoho dne přišel k potoku znovu. Bylo to na jaře, kdy voněly stromy a louky a slunce pomalu zapadalo a schylovalo se k době, kdy je nejlépe nahodit mušku do běžící vody. Navázal mušku, párkrát se rozmáchl a zašeptal:

„Tak leť, potvůrko!“

Muška si sedla na hladinu, ale nic po ní neskočilo. Znovu nahodil a zase nic. Chytil půl hodiny a neměl ani jedno zabrání. Najednou přestal chytat a rozběhl se chvatně podél potoka, přes brejličky zíral pátravě do tůní. Nespátl jediného pstroužka. A pak si všiml, že se v namoklé půdě rýsují dvě čerstvé koleje. Vyděsil se: pstruhy někdo vybírá. Dal se do běhu, aby byl už starý a v holínkách jen klopýtal.

Nákladní auto s dvěma káděmi plnými pstruhů dohonil za první hájovnou. U vozu se motali dva chlapi, další tři lovili elektrickým přístrojem pstruhy v tůni.

Inženýr Prokůpek k nim ještě nedoběhl a už sípal:

„Co to děláte? Co to tady děláte?“

Thlusty muž s holínkami až do pasu mu odpověděl:

„Klid, dědo, klid. Jsme z unovického rybářského spolku a přesadíme si tyhle pstruhy do našeho potoka: Tady to stejně nemá budoucnost, kdy by sem takhle daleko na ně jezdil?“

„Jak to, že tu nemají budoucnost: Víte, jak tu jsou dlouho?“ rozčílil se inženýr. „Kdo vám to dovolil?“

„Na to teda my povolení máme, a ty, dědku, koukej mazat, nic ti do toho není!“

Inženýr Prokůpek jen sklopil hlavu a šel. Kráčel domů kolem toho svého vyplundrovaného potoka a tvař a zelenavé šaty mu smáčely slzy. Ve své vilce nad Berounkou žalem ulehl a stará paní s ním měla spousty starostí.

Když už ležel druhý týden, přišel za ním porybný Hvězda. Ze stařečka byla vidět jen žlutavá tvář a hnědá, smutná očka. Ležel pod modrou dekou. Hvězda začal bodře:

„Tak, kdy pudem na ryby, pane inženýre?“

„Na jaký ryby?“ ozvalo se naříkavě.

„Na pstruhy, pane inženýr, na pstruhy.“

„Tam, Hvězdo, už žádný nejsou.“

„Tam, že nejsou? To byste se divil.“

„Vždyť je vybrali tím jejich zatraceným přístrojem.“

„Ale kdepak, pane inženýr. Moc jich jim uteklo. Když je chytali, rozptýlili se v proudech mezi kamením. To jenom vám tenkrát nezabrali, protože byli z toho jejich elektrického lovu celí vyplašení.“

Inženýr Prokůpek v posteli oživil a posadil se. Řekl už vzrušeným hlasem:

„Ježíšmarjá, Hvězdo, vy jste mi udělal radost, ani nevíte. Já myslel, že je dočista po nich. Zítra se tam půjdeme podívat.“

Příští den šli. Toporný hvězda s nohama do „o“ a hubený, vysoký inženýr, ještě trochu přepadlý a pobledlý. Kráčeli bez prutů, dnes se chtěli jen svátečně podívat do proudů a tůňek. Brzy se ukázalo, že měl Hvězda pravdu.

Přiblížili se k první tůňce a s každým spatřeným pstroužkem jeho tvář zářila víc a víc. Když se ten den inženýr Prokůpek vrátil do své vilky nad Berounkou, načal se starou paní lahvičku borovičky a pozval k tomu porybného Hvězdu.

A tím bych mohl vlastně končit. Jenom musím dodat, že rybáři z unovického spolku vylovili ten pstruží potok ještě v následujícím roce. V tom jejich unovickém potoce jim všichni přivezení pstruzi zašli, zabila je umělý hnojiva stékající za dešťů z polí. Nebyl to prostě jejich domov.

A v tom potoce pana inženýra zůstávají pstruzi tak jako před staletími.

Otázky k textu:

1. Kdo je vypravěčem povídky?

- a) porybný Hvězda b) autor c) inženýr Prokůpek

2. Najdi v popisu potoka (2. odstavec)

- a) přirovnání
- b) neobvyklé přídavné jméno
- c) personifikaci

3. Koho připomínal inženýr Prokůpek, když šel s prutem k potoku?

.....

4. Jaká byla zákonná míra pro uloveného pstruha?.....

5. V jakém ročním období se odehrává vlastní děj povídky?

6. Z jakého důvodu rybáři z unovického spolku lovíli pstruhy, jakým způsobem?

.....

7. Jak dlouho pan Prokůpek stonal a co jej uzdravilo?

.....

.....

8. Proč pstruzi v unovickém potoce nepřežili?.....

9. Na https://cs.wikipedia.org/wiki/Ota_Pavel – najdi následující údaje o autorovi:

a) ve kterém roce se narodil a zemřel: -

b) byl to český prozaik, n..... a s.....

.....

c) proslavil se knihami vzpomínek: Jak jsem a Smrt

.....

d) Kniha povídek, ze které pochází ukázka se nazývá
..... a vyšla roku